

מסורת הש"ס

(ח) [בפסוק: מנחם] (ט) כי... קמ"א (י) וְעַל הַכֹּהֵן... (יא) לְמַעַן... (יב) שְׂמֵךְ... (יג) מִמֶּנּוּ... (יד) וְלִי... (טו) וְעַל... (טז) וְעַל... (יז) וְעַל... (יח) וְעַל... (יט) וְעַל... (כ) וְעַל...

לענין רש"י
אורטויא"ש [אורטויא"ש]
ספרים
אלו"ם. אלו"ם.

מוסף רש"י
פלילות. רבי יוחנן ב"ר
נחמיה

רבינו חננאל

משלוח חטא ישראל איש
שטאט ישראל קרי להו
רמנא. בני הלוי מין
הוה ור כדגישן ספר
לובל הלוי. וגם עברו
את ברייתו וגם לקחו
מן החרם וגם גבו וגם
כחשו וגם שמו בכליהם
ה' גם. מלמד שער על
חמשה חומשי תורה. אל
ריש גולתא לוב הוא
עין חטא כדו ובנותיו
מה עשי שלקחן יהושע.
אל ולישעמך כל ישראל
מה חטאו. אלא לדרושם.
לומר ליהויה כחתיב
ובל ישראל ישמעו ויראו.
כתיב וירשפו אותם באש
ויסקלו אותם באבנים
חתח עבר כדו אמר ביהמא
בגון בניהם וכלי בשריה
בעלי חיים בסקליה. כתיב
ויעקוב לפני ה' מלמד
שחבטן עמר ואמר רבון
כל העולמים על זה יפלו
רובה של סנהדרין. ליה
אמר רב תחוננים ידבר
רש זה משה רבינו ועשיר
יענה עזות זה יהושע
שאמר ולו הוואלנו תשב
בעבר הירדן ואסיקא האי
נדפל תעשה קמי הלאן
בליה משום דאמר ליה
אני שר צבא ה' עשה
באתי. ובמיר דלא מפקי
השדים שם שמים לכשת
שאלוהי כל אומר לאדם
לחת שלום לחבירו בליל
שמא את הווי ופסא

נגמר הדין פרק ששי סנהדרין

מד.

תורה אור

עבן מ"ט איענוש. ישראל עליה הלל מן הנסמרות היא: מטא ישראל. מדלח אמר חטא העם עדיין שם קדושתם עליהם: חילפי. אורטויא"ש: מושך בערלה. משך את עור אמו ממיד עד שנשמרנבה ויפסחה את ראש הגיד כדי שלא יראה מהול: פשיטא. הו"ר

עבן מאי מעמא איענוש משום דהווי ידעי ביה אשתו ובניו יחטא ישראל אמר רבי אבא בר זבדא אע"פ שחטא ישראל הוא אמר ר' אבא היינו דאמרי אינשי אסא דקאי ביני חילפי אסא שמייה ואסא קרו ליה 'וגם עברו את ברייתא אשר צויתיה אותם גם לקחו מן החרם גם גבו גם כחשו גם שמו בכליהם אמר ר' אילעא משום ר' יהודה בר מושפי תורה מלמד שעבר עבן על חמשה חומשי תורה שנאמר חמשה גם ואמר רבי אילעא משום רבי יהודה בר מספרתא עבן מושך בערלתו היה כתיב הכא וגם עברו את ברייתו וכתיב התם את ברייתו הפר פשיטא מהו דתימא במצוה גופיה לא פקך קמ"ל יוכי עשה נבלה בישראל א"ר אבא בר זבדא מלמד שבעל עבן נערה המאורסה כתיב הכא וכי עשה נבלה וכתיב התם יוכי עשה נבלה בישראל פשיטא מהו דתימא כולי האי לא פקך נפשיה קמ"ל רבינא אמר דיניה כנערה המאורסה דבסקילה אמר ליה ריש גולתא לרב הונא כתיב ויקח יהושע את עבן בן זרח ואת הכסף ואת האדרת ואת לשון הזוהב ואת בניו ואת בנותיו ואת שורו ואת חמורו ואת צאנו ואת אהלו ואת כל אשר לו אם הוא חטא בניו ובנותיו מה חטאו אמר ליה ולישמעמך אם הוא חטא כל ישראל מה חטאו דכתיב וכול ישראל עמו אלא לדרותן ה"נ כדי לדרותן ויורשו אותם באש ויסקלו אותם באבנים בתרתי אמר רבינא הראוי לשריפה לשריפה הראוי לסקילה לסקילה וראא בשלל אדרת שנער אחת טובה ומאתים שקלים כסף רב אמר איצטלא דמילתא ושמואל אמר סרבלא דצריפא וצריקוס לפני ה' אמר רב נחמן בא וחבטם לפני המקום אמר לפניו רביש"ע על אלו תיהרג רובה של סנהדרין דכתיב ויכו מהם אנשי העי כשלוש וששה איש ותניא שלשים וששה ממש דברי ר' יהודה אמר לו ר' נחמיה וכי שלשים וששה היו והלא

עבן מאי מעמא איענוש משום דהווי ידעי ביה אשתו ובניו יחטא ישראל אמר רבי אבא בר זבדא אע"פ שחטא ישראל הוא אמר ר' אבא היינו דאמרי אינשי אסא דקאי ביני חילפי אסא שמייה ואסא קרו ליה 'וגם עברו את ברייתא אשר צויתיה אותם גם לקחו מן החרם גם גבו גם כחשו גם שמו בכליהם אמר ר' אילעא משום ר' יהודה בר מושפי תורה מלמד שעבר עבן על חמשה חומשי תורה שנאמר חמשה גם ואמר רבי אילעא משום רבי יהודה בר מספרתא עבן מושך בערלתו היה כתיב הכא וגם עברו את ברייתו וכתיב התם את ברייתו הפר פשיטא מהו דתימא במצוה גופיה לא פקך קמ"ל יוכי עשה נבלה בישראל א"ר אבא בר זבדא מלמד שבעל עבן נערה המאורסה כתיב הכא וכי עשה נבלה וכתיב התם יוכי עשה נבלה בישראל פשיטא מהו דתימא כולי האי לא פקך נפשיה קמ"ל רבינא אמר דיניה כנערה המאורסה דבסקילה אמר ליה ריש גולתא לרב הונא כתיב ויקח יהושע את עבן בן זרח ואת הכסף ואת האדרת ואת לשון הזוהב ואת בניו ואת בנותיו ואת שורו ואת חמורו ואת צאנו ואת אהלו ואת כל אשר לו אם הוא חטא בניו ובנותיו מה חטאו אמר ליה ולישמעמך אם הוא חטא כל ישראל מה חטאו דכתיב וכול ישראל עמו אלא לדרותן ה"נ כדי לדרותן ויורשו אותם באש ויסקלו אותם באבנים בתרתי אמר רבינא הראוי לשריפה לשריפה הראוי לסקילה לסקילה וראא בשלל אדרת שנער אחת טובה ומאתים שקלים כסף רב אמר איצטלא דמילתא ושמואל אמר סרבלא דצריפא וצריקוס לפני ה' אמר רב נחמן בא וחבטם לפני המקום אמר לפניו רביש"ע על אלו תיהרג רובה של סנהדרין דכתיב ויכו מהם אנשי העי כשלוש וששה איש ותניא שלשים וששה ממש דברי ר' יהודה אמר לו ר' נחמיה וכי שלשים וששה היו והלא

דנסמרות משעברו ונגלות לעולם אמר ליה רבי נחמיה וכי עבן על הנסמרות והלא כבר נאמר עד עולם ולי קאי עד עולם אנסמרות ע"כ י"ש להשוות דכחותו ענין דקאי אגלות קאי אנסמרות דמסמחה קאי בשויה אם איתא דקאי אגלות קאי אנסמרות כלל שזו היא הסברה דלא מיעשי אחרוני עליהו לעולם ולא כתיב נסמרות אלא להקיש להו נגלות דכשם שלא עבן על הנסמרות קודם שעברו שזו הסברה כך לא עבן על הנגלות ולכך אמר הסברה דלא מיעשי נקודה ה"א דלהני הויקס דלא מיעשי עושא רכא אבל וטוט מיעשי לפי שהיה להם למחות קמ"ל נקודה דלא מיעשי כלל ולפי' נקודה דע"ין לא יתישג לר' נחמיה:

ואתם ריהקתם ששים מי"ן.

דהר גרזים וכו' עיבל היו רמוקים ששים מיל מן הירדן כדתימא דפרק אלו נאמרין (פסטה דף טו.) ויש לתמוה והלא כדן עשה דהא כתיב והיה בעברכם את הירדן תקימו את האבנים האלה אשר אנכי מצוה אתכם היום וכו' עיבל ומה היה יכול לעשות שלם מצאם הר גרזים וכו' עיבל עד שם ופסקו אלו נאמרין. פליגי תנאי דמנחם אלא הלל המה בעבר הירדן מעבר הירדן ואילך דברי ר' יהודה פירוש דנחמן מן הירדן הישג בערנה אלו הם גרזים וכו' עיבל שישבין אלו כותים ר"ל אומני הלל המה בעבר הירדן סמוך לירדן דלי מעבר הירדן ואילך והכתיב והיה בעברכם את הירדן וס"ל לר"א דהר גרזים וכו' עיבל שנסמך לירדן דברי הכוזב ושנים היו וביבולמי אמר מה מקיים רבי אליעזר הר גרזים וכו' עיבל ב' בגשופית עשו וקראו ללחת הר גרזים וללחת הר עיבל על דעמיה דר' יהודה ששים מיל הלכו כחותו היום על דעמיה דר' אליעזר לא זו ממקומן והשמה ר' שילא דהכא סבר דקאי כר' אליעזר והיה לו ליהושע לעשות כן והוא הלך להר גרזים וכו' עיבל שנין הכותים וכו' דלמור הכא דיהושע שפיר ענד מצי סבר כרבי יהודה או כר' אליעזר:

חיישינן שמא שר הוא.

דוקא נשדות ובהרים מקום שאין בני אדם מניין דשמיני שם ששים אפי' כיום כדהיא דפ' במדא דיבמות שש (ספ) שעלל ליה אצל נעיר אפילו צלילה לא חיישין דאי לאו הכי היאך אלס נמנן שלום לחינו צלילה והיאך אשה מתגנת צלילה והא דלא משני הכא דחזו לה כנזאה דכנזאה דמשני (בבימות סס) משום דאין כנזאה ניכרת צלילה: ה

1. קטא ישראל וגם עברו את ברייתו אשר צויתיה אותם וגם לקחו את החרם וגם גבו וגם כחשו וגם שמו בכליהם. יהושע י' יא ויעל וקר אשר לא יעול את בשר נערתו ונתקרה ותפס ודוא מעמיה את ברייתו והיא בראשית י' יד 3. והיה תלכך בחרם ישיף כאש אחרו את כל אשר לו כי עבר את ברייתו י' וכו' עשה נבלה בישראל יהושע י' טו 4. ודצינאו את הע"ר אל פתח בית אביה וסקלוה אנשי עדה באבנים ומחה כי עשתה נבלה בישראל לזנות בית אביה ובערת דב"ע מקרבה: דברים כג כא 5. והקח יהושע את עבן בן זרח ואת הכסף ואת האדרת ואת לשון הזוהב ואת בניו ואת בנותיו ואת שורו ואת חמורו ואת צאנו ואת אהלו ואת כל אשר לו וכל ישראל עמו ועלו איתם עמו כבוד. יהושע י' כג 6. ויאמר יהושע מה עברתם יעקבך י' ביום הזה וירבו אתו כל ישראל אבן וירשפו אותם באש ויסקלו אותם באבנים: יהושע י' כה 7. וארא בשלל אדרת שנער אחת טובה ומאתים שקלים כסף ולשון זכב אחד ומאתים שקלים משקלו ואתמדם ואקחם והם סתונם בארץ בתוך האהלי והקפח תחתיה: יהושע י' כז 8. ויקחוהו מתוך האהל ויבאום אל יהושע ואל כל בני ישראל וישמעו לפניו י' יהושע י' כט 9. ויכו אותם אנשי העי בשלשים וששה עד וירדום לפני השער עיר השקרים ויכותם במורד וקטלם ויהו יהושע י' לו 10. תחוננים ידבר רש ועשיר יענה עזות: פסלי י' כג 11. ויעמד מניחם ופסל ותצד המנפה: תהלים ק"ל 12. והיו תחוננים כמנפה ארבעה ועשרים אלף: מדרש כ"ט 13. ויאמר יהושע אקה אתי אלוהים לקח העברת העביר את העם הזה את הירדן לתת אתנו כיד האמרי להאבידתו ולו הוואלנו ונשכ בעבר הירדן: יהושע י' 14. ותשכ משה אל י' ויאמר אתי לקח הרעקה לקם הזה למח זה שלחמני: שמות ה' כב 15. ויאמר י' אל יהושע קם לקח זה אתה נפל על פניך: יהושע י' 16. והיה בעברכם את הירדן תקימו את האבנים האלה אשר אנכי מצוה אתכם היום כדבר עיבל ושרת אותם בשר: דברים כ' כ 17. כאשר צוה י' את משה עברו כן צוה משה את יהושע וכן עשה יהושע לא הסיר דבר מכל אשר צוה י' את משה: יהושע י' טו 18. ועשית לעי ולמלכה כאשר צוה בידו וילך יהושע אליו י' יהושע י' כג 19. והיו בהיות יהושע ברייתו וישא עניו ורא ודגה איש עמד לגודו ודברו שלוחו בידו וילך יהושע אליו י' יהושע י' כג 20. ויאמר לא פי אני שר צבא י' עתה באתי ופסל יהושע אל פניו ארצה וישתחו ויאמר לו מה אתי מקרב: יהושע י' כד